

УДК 330.341.1

Рекуш А.М.
аспірант,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ІННОВАЦІЇ: СУТНІСТЬ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

Анотація. У статті розглядається історія економічних досліджень інновацій та їх сучасний стан. Проаналізовано підходи різноманітних вчених до визначення категорії «інновація».

Ключові слова: інновації, нововведення, розвиток, винахід.

Annotation.

Innovation's problems and innovation development are extremely important in scientific and professional circles. Earlier innovations were associated primarily with new directions in science and technology, now economists and sociologists consider them much wider as the key to solve common problems, and the development of civilization. However, the theory of innovation has not yet been formed. There is no single view on the definition of "innovation". Therefore, issues which are related to the generalization of the essence of this concept become relevant.

Many definitions of the "innovation" category are offered, each of which highlights certain of its manifestations or properties. According to the economic literature, to determine the concept of "innovation" static and dynamic approaches are used within which innovation is considered as a process, change, object, result and system. However, there are some shortcomings in the definitions that we should pay attention to. F.F. Bezdudnyy does not disclose innovation process cycles through all creation and implementation of innovations. The innovation is studied only from the point of commercialization, rather than from the perspective of system formation process and system of logistics innovation by S.A. Volodin. We agree with O.I. Datsiy because the innovative change was revealed in the context of technical - technological, organizational, economic, environmental, and social trends. However, we consider that this interpretation would be desirable to strengthen the biological aspect of human resources, monitoring, diagnostics, logistics and management direction. A. Knyazev reveals more fully the system side of the essence of this definition, however, does not cover by systemic innovation potential of all components as a system (organizational, managerial, information, motivation, etc.).

Having reviewed the basic concept of "innovation" in the economic literature, one can conclude that no single view on the definition of "innovation" exists. Innovation should be considered in a comprehensive approach covering process, the object system and the result that meet the following criteria:

- derivation from the process of generating ideas and basic and applied research;
- achievement the objectives of socio - economic system and ensure its sustainability;
- provision of a socio - economic system of competitive advantages;
- capacity to be applied in practice.

Key words: innovations, novelties, development, invention.

Постановка проблеми. Проблеми інновацій та інноваційного розвитку є надзвичайно актуальними в наукових і фахових колах. Якщо раніше інновації пов'язували передусім з новими напрямками в науці і техніці, то тепер економісти і соціологи розглядають їх набагато ширше, як ключі до розв'язання актуальних проблем і розвитку цивілізації. Втім, теорія інновацій досі не сформована, немає єдиного погляду щодо визначення поняття «інновація». Тому набувають актуальності питання, які пов'язані з узагальненням сутності даного поняття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню економічної сутності та розвитку поняття «інновація» присвячено праці цілого ряду відомих вітчизняних та іноземних вчених-економістів, наприклад: Санто Б, Бездудного Ф.Ф, Володіна С.А,

Алімова О.М, Крисального О.В, Дацій О.І, Степаненка Д.М, Сіренко Н.М., Мінніханова Р.Н, Дубічинського В.В та ін. Проте, у економічній літературі немає однозначного визначення поняття «інновація», оскільки воно перебуває у постійному розвитку і доповнюється певними аспектами, які враховують особливості і вимоги певного етапу розвитку.

Цілі статті. Дослідження теоретичних основ та прикладних проблем визначення сутності поняття «інновація» зумовлює постановку таких цілей:

- дослідити генезис поняття «інновації»;
- проаналізувати підходи до категорії у дослідженнях різних авторів

Виклад основного матеріалу дослідження.

На сьогодні запропоновано багато визначень категорії «інновація», кожне з яких підкреслює ті чи інші його прояви, властивості. Вже у працях Й. Шумпетера можна побачити певну двоїстість в інтерпретації цієї категорії: це — продукт або засіб виробництва з якісно новими властивостями, а з іншого боку - процес його відкриття, впровадження і комерційного використання [13].

В економічній літературі щодо визначення поняття «інновація» використовуються статичний і динамічний підходи, в межах яких інновація розглядається як процес, зміна, об'єкт, результат й система.

Інновацію як процес розглядають такі автори як:

Бездудний Ф.Ф, де інновацію він трактує як процес реалізації, нової ідеї в будь-якій сфері життєдіяльності людини, що сприяє задоволенню існуючої потреби на ринку та забезпечує економічний ефект [1]. Однак, автор не розкриває інноваційний процес через усі цикли створення та реалізацію інновацій.

Лише з позицій комерціалізації, а не з позиції системного утворення та системно логістичного процесу розкриває інновацію Володіна С.А, де під інновацією автор розуміє - комплексний процес впровадження і використання результатів науково – дослідних і дослідно – конструкторських робіт, спрямований на задоволення конкретних суспільних потреб з метою отримання певного ефекту (економічного, екологічного, соціального, науково – технічного, інтегрального), який потребує значної концентрації інвестиційних та управлінських ресурсів для свого досягнення [2].

Інновацію як зміну розглядають такі автори як:

Дацій О.І, де інновацію автор трактує як проведення зміни в техніці, технології, організації, екології, економіці, а також у соціальній сфері з метою одержання економічного ефекту на основі задоволення певних суспільних потреб [3]. З автором ми погоджуємось оскільки інноваційну зміну розкрито в розрізі техніко – технологічного, організаційного, економічного, екологічного, та соціального спрямування. Однак вважаємо, що в даній інтерпретації бажано було б підсилити аспект біологічного кадрового,

моніторингового, діагностичного, логістичного та управлінського спрямування.

Покотилова В.І під інновацією розуміє позитивну зміну, яка є результатом цілеспрямованої діяльності конкретних осіб, колективів, організацій, і.т.п. Інновація на рівні функціонування щодо відособлених систем – зміна, яка дозволяє підвищити ефективність функціонування системи [8]. Однак, інтерпретація даного поняття не розкриває повноту і широту його сутності.

Інновацію як об'єкт розглядають такі автори як:

Кулагін Н., де на його думку іновація – нова або покращена продукція (товар, робота, послуга), спосіб (технологія) її виробництва або застосування, нововведення або вдосконалення в сфері організації і (або) реалізації продукції що забезпечує економічну вигоду, створює умови для такої вигоди або покращення споживчих якостей продукції (товару, роботи, послуги) [6]. З даним визначенням можна погодитись, так як в даному визначенні розкрита сутність інновацій через основні напрям впровадження наукової ідеї.

Автор Степаненко Д.М, щодо повноти розкриття поняття інновація здійснив різновекторний підхід, що дозволяє комплексно підійти до проведення змін в усіх підсистемах організації. На його думку, інновація являє собою нові або вдосконалені технології, види продукції або послуги, а також рішення виробничого, адміністративного, фінансового, юридичного, комерційного або іншого характеру, що мають результатом впровадження і подальшого практичного використання позитивний ефект для суб'єктів господарювання, що їх задіяли [11].

Інновацію як результат розглядають такі автори як:

Кокурін Д.І дає обґрунтоване визначення поняття інновації, оскільки автор розглядає інновацію через результат діяльності. На його думку, інновація є результатом діяльності по оновленню, перетворенню попередньої діяльності, що призводить до заміни одних елементів іншими або доповненню існуючих новими [5]. Цієї ж думки дотримується Мінніханов Р.Н, де інновацію автор розглядає, як кінцевий результат наукового

дослідження або відкриття, що якісно відрізняється від попереднього аналогу і впроваджений у виробництво. Поняття інновації застосовується до всіх новацій в організаційній, виробничій та інших сферах діяльності, до будь – яких вдосконалень, які забезпечують зниження витрат [7].

Інновацію як систему розглядають такі автори як:

Князева О.М. найбільш повно в системному плані розкриває сутність даного визначення, де інновацію автор розглядає, що це система, сукупність суб'єктів і об'єктів, що взаємодіють в процесі створення і реалізації інноваційної продукції, яка має головну змістовну характеристику – новизну і частини – старе, сучасне, нове [4]. Однак, системністю не охоплені усі складові інноваційного потенціалу як системи (організаційний, управлінський, інформаційний, мотиваційний та інші). Не охоплює всі складові системної цілісності і автор Дубічинський В.В, де під інновацією автор розуміє - комплекс заходів для впровадження в економіку нової техніки, технології та ін. [10].

Наша позиція щодо розкриття сутності поняття «інновація» базується на комплексному підході в якій охоплює процес, об'єкт,

систему і результат в органічній їх взаємодії на що акцентує в своїй монографії Сіренко Н.М. Лише при такому підході можливо розширити повноту розкриття даного поняття, поєднавши етапи від зародження ідеї, її матеріалізацію та впровадження в реальну практику через інноваційний продукт, послугу, а також якісну зміну в усіх підсистемах організації та менеджменту як цілісності.

Висновок. Розглянувши основний зміст поняття «інновації» в економічній літературі можна зробити висновок, що немає єдиного погляду щодо визначення поняття «інновація». Інновацію потрібно розглядати в комплексному підході, який охоплює процес, об'єкт, систему і результат. Які відповідають таким ознакам:

є похідними від процесу генерації ідей та фундаментальних і прикладних досліджень; забезпечують досягнення цілей соціально – економічної системи та забезпечують її стійкість;

надають соціально – економічній системі конкурентні переваги;

застосовуються в практичній діяльності [9].

Список літератури.

1. Бездудный Ф.Ф. Сущность понятия инновация и его классификация Ф.Ф. Бездудный, Г.А. Смирова, О.Д. Нечаева // Инновации. – 1998. - № 2 – 3. – с. 3 – 13
2. Володін С.А. Теоретико – методологічні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку/ С.А. Володін. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2007. – 384 с.
3. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України / О.І. Дацій. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 428.
4. Князева Е.Н. Синергетический вызов культуре / Е.Н.Князева // Синергетическая парадигма. – М..200. – с. 243 – 261
5. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность / Д.И. Кокурин. – М.: Экзамен, 2001. – 576 с.
6. Кулагин А.С. Немного о термине «инновация» / А.С.Кулагин // Инновация. – 2004. № 7. – с. 56 – 59
7. Минниханов Р.Н. Алексеев В.В., Файзрахманов Д.И., Сагдиев М.А. Инновационный менеджмент в АПК / Р.Н. Минниханов, В.В. Алексеев, Д.И. Файзрахманов, М.А. Сагдиев. – М.: Изд –о МСХА, 2003. – 432с.
8. Покотилова В.І. Управління інноваційною діяльністю в аграрному виробництві: монографія / В.І. Покотилова. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 304 с.
9. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України: монографія / Н.М. Сіренко - Миколаїв, 2010.- с. 47
10. Сучасний тлумачний словник української мови: 50000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. – Х.: «Школа», 2006. – 832 с.
11. Степаненко Д.М. Классификация инноваций и ее стандартизация // Инновации. 2004. - №7. с. 77 – 79
12. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры): пер.с англ. — М.: Прогресс, 1982. — 455 с.